

Dokument nr. 8:38

(2006-2007)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Olav Syversen, Dagfinn Høybråten, May-Helen Molvær Grimstad og Line Henriette Holten Hjemdal

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Olav Syversen, Dagfinn Høybråten, May-Helen Molvær Grimstad og Line Henriette Holten Hjemdal om preferansebehandling og redusert toll for å fremme økt handel med utviklingsland

Til Stortinget

BAKGRUNN

Norsk internasjonal utviklingspolitikk bygger på tre hovedpilarer:

- Utvikling gjennom økt bistand til verdens fattige.
- Utvikling gjennom målrettede gjeldslettetiltak.
- Utvikling gjennom å stimulere til økt handel.

Gjennom det generelle tollpreferansesystemet (Generalized system of preferences - GSP) har Norge, i likhet med EU-landene og enkelte andre industriland, gitt en ensidig tollreduksjon eller tollfritak til enkelte utviklingsland. GSP-ordningens hensikt er å bedre utviklingslandenes markedsadgang. Ordningen får konsekvenser for handel i landbruks/næringsmiddelvarer og handel med klær og enkelte ferdige tekstilvarer, hvor det eksisterer ulike tollsatser.

Ordningen er mest fordelaktig for en del av de såkalte MUL-landene, som er den gruppen av land som defineres av FN som de minst utviklede landene. I henhold til forskriften om varers opprinnelse mv. ved bruk av tollpreferansesystemet for utviklingsland (nr. 158 av 20. februar 1998) § 11 første ledd annet punktum, er det norske tollmyndigheter som bestemmer hvilke av MUL-landene som skal gis den mest fordelaktige behandlingen. For tiden gis 29 av de vel 50 MUL-landene denne fordelsbehandlingen. Disse landene har toll- og kvotefri adgang til markedet for alle

sine varer. De øvrige utviklingslandene innenfor den alminnelige GSP-ordningen har mindre fordeler. I realiteten må disse landene konkurrere på lik linje med industriland som USA, Japan, Canada, osv. I forhold til verdens rikeste handelsblokk, EØS, kommer disse landene (de øvrige utviklingslandene) i en svakere posisjon. Dette gjelder både for industrivarer og for mange landbruksprodukter.

For å bli definert som et MUL-land må landene være kjennetegnet ved:

- lav nasjonalinntekt
- lav grad av menneskelig utvikling (helse, ernæring, utdanning og alfabetisme)
- økonomisk sårbarhet

I tillegg er det et kriterium at landene skal ha et innbyggerantall under 75 millioner. Enkelte MUL-land (for eksempel Bangladesh) har imidlertid befolkningstall som er høyere enn dette.

Som nevnt er det bare en del av MUL-landene som gis særlig fordelsbehandling i det norske GSP-systemet.

Dagens tollpreferanseordning gir utslag som kan være vanskelig å forstå ut fra et utgangspunkt om å bedre markedsadgangen for produsenter i fattige land. Den viktigste årsaken til dette er den betydelige forskjellen mellom ingen tollsats på flere MUL-land, og betydelige tollsatser på land som kan ha omtrent like lavt bruttonasjonalprodukt (BNP) pr. innbygger som land innenfor MUL-gruppen. Land som Ghana, Kenya, Vietnam, Papua Ny-Guinea og Nicaragua vil for eksempel ikke innvilges tollfritak, selv om de alle ifølge World Economic Outlook september 2006s database hadde lavere BNP pr. innbygger enn flere land som er innenfor MUL-ordningen i det norske GSP-systemet.

Verdien av å være definert som et GSP-land (ikke MUL) er begrenset. Ut fra ønsket om å bidra til utvikling av fattige lands økonomier kan det forstås at den praktiske nytten er begrenset når det gjelder GSP-land som Bahamas, Brunei og Kuwait, men ikke de landene utenfor MUL-gruppen som er vist til ovenfor. Dagens "enten-eller"-system synes ikke tilpasset selve hensikten med GSP-ordningen. Selv om kun land definert som MUL beholder aller beste vilkår (full tollfrihet) bør det være mulig å kunne innvilge lavere tollsatser for flere fattige land utenfor MUL-gruppen enn det som GSP-land (ex MUL) har i dag.

De gjenværende tollsatser er begrunnet med behovet for å beskytte innenlandsk produksjon, særlig av landbruksvarer, ut fra et legitimt ønske om å bevare bosetting og kulturlandskap over hele landet. Det er imidlertid tvilsomt om samtlige av de tollmurer som mange utviklingsland møter i det norske markedet kan begrunnes ut fra dette hensynet. Slike (høye) tollsatser bør forbeholdes varegrupper hvor det er en klar konflikt mellom innenlandsk produksjon og import av varer fra land innenfor en eventuelt justert GSP-ordning. Landbrukspolitiske målsettinger kan også ivaretas sammen med nulltoll, eller sterkt reduserte tollsatser innenfor et system med forutsigbare importkvoter.

Norge står fortsatt foran krevende forhandlinger om tollsatser på landbruksvarer i videreføringen av Doha-runden i WTO. Uten å forskuttere utfallet av slike internasjonale forhandlinger, bør det like fullt være rom for å kunne vurdere ensidige norske tiltak for å forbedre markedsgangen for varer fra enkelte utviklingsland på områder med begrenset eller ingen konflikt med landbrukspolitiske mål.

Det er tidligere varslet i Stortinget at Regjeringen ville gå gjennom hele GSP-ordningen i løpet av 2006, med sikte på å legge fram forslag om forandringer i GSP-systemet og tolltariffer i forslag til skat-

te-, avgifts- og tollvedtak for 2007. Dette ble imidlertid ikke fulgt opp.

Det synes å være behov for en samlet gjennomgang av hvordan utformingen av tolltariffene og det generelle tollpreferansesystemet bidrar til målet om bedre markedsgang for utviklingsland. En slik gjennomgang bør vise:

- alternative metoder for en bedre preferansebehandling av fattige utviklingsland som for tiden ikke tilhører gruppen av MUL-land,
- en vurdering av om flere land som defineres som MUL av FN også bør kvalifisere for beste fordelsbehandling innenfor det norske GSP-systemet, og
- hvilke gjenværende tolltariffer som utviklingsland møter som ikke kan begrunnes ut fra behov for å beskytte produsenter i Norge.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g :

I

Stortinget ber Regjeringen gjennomgå tolltariffer og GSP-ordningen, og vurdere hvordan sammenhengen mellom norsk utviklingspolitikk og handelspolitikk kan styrkes på dette området, og orientere Stortinget om dette på en egnet måte.

II

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om fullt tollfritak eller lavere tolltariffer overfor flere utviklingsland, da spesielt landene i gruppen mellom MUL og mellominntektsland, i skatte-, avgifts- og tollforslaget for 2008.

31. januar 2007